

Viktor Botvidsson och Tyra Lundberg
Deltagare i internationella akademien och praktikanter på Centerpartiets Brysselkansli
Europaparlamentet
29/10/2021

I en omvälvande tid hamnar den lilla platsen i centrum

Nio veckor har passerat och för egen del kan jag bara intyga att tiden går väldigt fort när man har kul. Att tiden går så pass fort kan utöver trevliga kollegor och billig öl förklaras med att EU:s politiska agenda på många sätt speglar en omvälvande tid som kräver snabba ageranden i förhållande till komplexa problem. Pandemi kombinerat med klimatkris har fått EU:s institutioner att gå på högvarv, vilket inte minst märks i lagstiftningsarbetet där lagstiftningsfil på lagstiftningsfil nu manglas fram i linje med den gröna givens och behovet av återhämtning efter pandemin. Detta kantas i sin tur av klimatoppmötet i Glasgow, europeisk energikris och fortsatta anpassningar till de konsekvenser som COVID-19 orsakar.

Under min utbildning till agronom har en central del av undervisningen kretsat kring att förstå hur platser och människor påverkas av politiska beslut och samhällsförändringar. Därför har det också varit intressant att följa och granska policys och lagstiftningsprocesser som läggs fram i ljuset av just miljö- och klimatkrisen samt pandemin, framförallt då många av de lagförslag som just nu dominerar det politiska arbetet i parlamentet utgör en viktig del i att möta de kriser som EU står inför. Det är också med detta i åtanke som jag slagits av insikten att det finns ett politiskt intresse för att adressera och uppmärksamma platser som geografiskt ofta klassats som periferi, men som nu av olika anledningar blivit högaktuella i ljuset av tiden vi lever i.

En stor del av arbetet i parlamentet präglas just nu av att besluta om lagstiftning som lägger grunden för genomförandet av den gröna givens. Under de veckor jag varit här har det blivit allt tydligare att många av de lagstiftningsfiler som presenteras inom ramen för den gröna givens har koppling till naturresurser och det agrara på olika sätt. Några exempel på detta är revideringen av LULUCF-förordningen, kommissionens förslag till ny skogsstrategi, Farm to Fork-strategin liksom taxonomin som alla på olika sätt påverkar livsbetingelserna för människor runtom i Europas landsbygder, vilket i sin tur kan kopplas till att naturresurser generellt sett kan betraktas som naturliga och självklara inslag i det som karakteriserar det rurala.

Oavsett vad man tycker om innehållet i dessa politiska initiativ (vilka, milt uttryckt, är föremål för intensiva diskussioner här i Bryssel) så innebär kopplingen till det agrara och förvaltandet av naturresurser att små samhällen och landsbygder tillskrivs en viktig roll och funktion när det gäller att uppfylla EU:s mål för framtiden. Detta blir inte minst tydligt via alla de lagstiftningsfiler som nu granskas och processas som en del av Fit for 55 och andra delar av den gröna givens, vilka i stor utsträckning kretsar kring förverkligandet av mål gällande energiomställning, säker livsmedelsproduktion och ett hållbart nyttjande av naturresurser liksom målen om utsläppsminskningar fram till 2030 och 2050.

Ett ytterligare exempel som visar på hur aktuella EU-policys adresserar och inkluderar platser som traditionellt betraktats som perifera är det övergripande målet om att ingen ska lämnas efter i den gröna omställningen. Inom ramen för det här, minst sagt, ambitiösa målet har kommissionen presenterat förslag till ekonomiska och sociala mekanismer som ska säkerställa att koldioxidtunga regioner och platser runtom i Europa ges möjligheter att ställa om och kompenseras när kraven på minskade utsläpp trappas upp. På så vis adresseras också behovet av att ge platser som är beroende av det fossila en chans till att bidra, ställa om och vara en del av hela Europas omställning.

Pandemin har också visat att vi blir allt mindre platsbundna med hjälp av digitaliseringen som öppnat upp för nya sätt att bo och arbeta. Det här adresseras också på EU-nivå, där exempelvis en av de viktigaste punkterna i kommissionens arbetsprogram kretsar kring digital infrastruktur och tillgången

till internetuppkoppling i hela EU. I den nya landsbygdsvisionen för 2030 som kommissionen presenterade under sommaren betonas digitalisering ytterligare, främst som ett viktigt verktyg i att säkerställa likvärdiga villkor och förutsättningar för att platser ska ges rätten att finnas till och utvecklas.

De slutsatser som jag drar utifrån att analysera kopplingen mellan aktuella policyförslag och mindre platsers funktioner och roller i arbetet med att förverkliga målen för den gröna given, återhämtningen från pandemin och det ökade behovet av digitalisering, är kanske framförallt att det kan ses som ett efterlängtat paradigmskifte där även glesbefolkade och traditionellt sett tillväxtsvaga regioner och platser tillskrivs tydliga roller och funktioner för att genomföra positiva och strukturella förändringar för framtiden – särskilt med betoning på klimatomställningen och möjligheterna till utveckling och tillväxt. Parallellt med detta sker även andra intressanta trender där digitalisering och pandemi pushat på för livsstilsförändringar som går hand i hand med omställningen, där ett exempel är hur det exempelvis i Sverige allt mer tyder på att flyttmönstren mellan stad och land åtminstone delvis förändras och därmed börjat utmana gamla sanningar.

Samtidigt finns det också en baksida med att platser tillskrivs indirekta roller och funktioner i förhållande till EU-lagstiftning som strävar gentemot ambitiösa mål. Det är lätt att det som av många ses just som periferi, det vill säga ofta små samhällen och landsbygder, blir medel för måluppfyllelse snarare än att skapa möjligheter till lokal utveckling. Det här har inte minst blivit tydligt för mig när jag tagit del av diskussioner från utskottsmöten och lobbyistsamtal, där oron för vad vissa politiska förslag inom exempelvis Fit for 55 kommer att innebära för människor, företag och platser som är beroende av brukandet och användningen av naturresurser. Ett exempel är LULUCF, vars revidering skapar stor osäkerhet kring hur brukandet av skogen kan komma att påverkas när skogen allt mer ses som en resurs som ska stå orörd.

Med det sagt, så har mina två första månader i parlamentet gett mig goda insikter och förhoppningar om att platser och människor på bred front i Europa har en roll att fylla i den ganska omvälvande tid vi lever i - präglad av både pandemi och klimatkris. Det är också intressant att följa hur landsbygd som både ämne och geografisk plats, både direkt och indirekt, återkommer som ett tema i att lösa frågor kopplade till miljö- och klimatförändringar, samtidigt som många policyförslag adresserar vikten av att samhällen på bred front i Europa involveras och beaktas i relation till stora och ambitiösa mål för framtiden.

Viktor Botvidsson
Bryssel, 29 oktober